

KNOT (73) *sb m*

o jasne.

sg N knot (18). ◇ G knota (4), knotu (4); -a Mącz, SienLek; -a : -u FalZioł (1 : 3), CzechRozm (1 : 1). ◇ D knotowi (1). ◇ A knot (36). ◇ pl N knoty (2). ◇ G knot(o)w (3). ◇ A knoty (4). ◇ L knoci(e)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Nasiąkliwy, porowaty kłąb, pasmo zwłaszcza nici; stupa Calep, Cn (72) : Stupa – Knot, czwałki odkądziele. *Calep* 1012b.

a. Nasycyony środkami leczniczymi, służący jako sączek, tampon; acia, acus, derasa linteorum lanugo, lemniscus, linamentum, pannus, penicillum, penicillus, peniculus, pessarium, pessus, turunda Cn (47) : vczyń iakoby mać á potym rozmocziwšy knot w tym w puřczay w fiřtułę *FalZioł* III 3c; the wełnę w czyrwonem winie á w miedzie przełnym rozmoczywšy/ vczyń knoth á wpuřć w vcho [...] bowiem wyciąga z głowy wšytki nieczyřtořci. *FalZioł* V40; Plařtr barzo dobri na rany kłote: gdzie knotow řtawiać nie moře. *FalZioł* V 97, I 2b [2 r.], 9b, 10a, III 36a, 39d (12); wřiać wełny řwieřey niepłokány / á wwalwřy w oney mářci/ vczyń zwitek iáko knot włoyć w łono/ á ořtátek około pomázáć. *SienLek* 117v, 117v, 126v [3 r.], 127 [5 r.], 166v, 185 [2 r.]; Bárwierz pořzypławřy trochę/ wpuřć knoth między zálawthy/ przyłoyř znowu plařthr/ záwináł *GórnDworz* T [*idem*] *WerGořć* 252.

knot czego (1): mářci goiácey knot przykłádać SienLek 118.

knot z czego [w tym: uczynić, (u)działać (14)] (16): Teř z niey [gębki] działaiá knoty y kłáda ie na kończe řyř z kthorich krew idzie/ á tak powciąga krowie. *FalZioł* IV 59c; Teř wezmi knot z bawełny/ miąřly y długi iako palecz/ á maczáiácz y w rucianym řoku, przytarřly trochę Scamoneam, wpuřczay w řywot rodzácey. *FalZioł* V 33, I 1d [2 r.], 3a, 9d, 10d, 137c (14); *SienLek* 111v, 166.

knot z czym (1): Teř gdy vczyniř knot zmirřá á řtym nařieniem Pokrzywnem/ á włoyř do macicze na nocz, chorobę przyrodzoná paniam pobudza *FalZioł* I 152b.

W charakterystycznych połączeniach: knot wielki, twardy; knot mařci gojácej, z bawełny (4), z bdly, z konopi, z mirřá, z prochu, z wełny; na podobieřstwo knotu; knot kłářć (przykłádać, przyłoyřć, włoyřć) (6), (na-, u)mazać (obmazywać) (3), (o-, roz)moczyć (maczáć) (6), posypáć, stawiać, uczynić (uczynion) (14), (u)działać (4), wprawiać (wprawion(y)) (3), wpuřć (wpuřczáć) (9), wyřáć.

Szereg: »plařtr albo (ani) knot« (3): grinřzpan [...] z miodem z oliwá á z wořkiem zmieřzany/ á iako plařtr albo knoth vczyniwřy řtego, rany řmrodlive goij *FalZioł* III 40b, V 111 [2 r.].

b. Pałácy się w řwiecy lub w lampie; ellychnium (a. el(l)ichnium) Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calep, Cn; lychnus BartBydg, Mącz; funale, funis (candelae), licinius ad candelam faciendam BartBydg; ellychnium lucernae, funiculus stupeus, licinium, lucinium, myxa Cn (18) : *Murm* 138; *Mymer*¹ 29; *BartBydg* 61b, 82; *BielKron* 456v; *Ellychnium*, Knot ták w lámpie yáko y we řwiedźce. *Mącz* 101d; *Lumini oleum instilles*, Przikróp oleyu ná knot áby lepiej gorzáło. *Mącz* 415d, 218d, 390b, 465b; Iř gdy widzyeli řwiecę/ myřlili řobie o tym/ iř tu w iedney rzeçy troie podobieřřtwo zámknáć řie mogło: to ietř/ wořk/ knot/ y oęieř. *RejPos* 149; *Calep* 356b, 655b, 819a.

W charakterystycznych połączeniach: *knot w kagańcu, w lampie (2), w świeczce; knot gore (2); knot nacierać; przykropić na knot.*

Zwroty: *bibl. [Is 42/3] »knota nie dogaszać (a. zagaszać)« = być bardzo łagodnym (2): on [Chrystus] też nie miał trzciny nąłomionej dołámować: ani knotá kurzącego sie dogálzać. CzechRozm 234, 95.*

»pociągać knota« = *regulować płomień (1): Myxos, eminens pars lucernae ex qua profertur Elichnium tanquam e naribus mucus, Kurká ná kágáńcích któremi pociągáją knotá Mącz 240c.*

Wyrażenie: »knot ogorzały« (1): *Elichnium, Knot ogorzały. Mącz 201d.*

c. Sznurek konopny nasycony materiałem zapalnym (6) :

α. Lont (5) : *zawięzić ten gárniec [szturmowy] mocno z wierzchu chuřtami ofmolonemi/ obwiázawřzy w koło około gárnca knoty řuche/ coby dobrze gorzały BielSpr 74v; Gdy ten gárniec będziefz chciał ćifnąć [!] ná idące ku řturmu/ zápal pierwey ony końce knotow/ kthorych ma być 6. álbo 8. [...] ony knothy proch zápalą BielSpr 74v.*

Wyrażenie: »knot zapalony« (2): *gdy odmiátáli od łiebie árkabuzy y prochnice/ był przy iedney knot zápalony/ ktorego zápomniał zágáfić/ zapalił prochy w prochnicách BielKron 316; BielSpr 63.*

β. Służący jako rodzaj czasomierza (1) : *Iáko ogień řuchy knot obraca w perzyny/ Dármo nie vpufzczáiąc namnieyřzýy godziny. KochTr 20.*

2. Węzeł, supel, splot (1) : *Nodus – Knot, węzeł. Calep 701b.*

3. [Pręt metalowy: Wziąwřzy tedy Iouze [...] řrebro/ y płařcz/ y złoty knot [auream regulam]/ řyny też y corki iego/ [...] wiedli ie do padołu Acharow. Leop 1577, Ios 7/24 (Linde).]

Synonimy: **1. a. flejtuch; 2. węzeł.**